

DADES GENERALS

Curs acadèmic	Curs 2025/2026
Tipus de curs	Màster de Formació Permanent
Nombre de crèdits	60,00 Crèdits ECTS
Matrícula	1.750 euros (import preu públic)
Requisits d'accés	Diplomats/as, Llicenciats/as o Graduats/as. La naturalesa multidisciplinària del desenvolupament local fa que el màster estiga obert a un ampli inventari de disciplines de diferents branques del saber: ciències socials, laborals, humanitats, jurídiques i de l'administració, ambientals, enginyeries, paisatgisme, urbanisme, geografia, economia, política, etc. Especialment aquells que hagen cursat assignatures relacionades amb les teories de la planificació (ambiental, econòmica, sectorial, territorial i paisatgística) i el desenvolupament. I en general professionals amb titulació universitària que busquen noves oportunitats, un perfeccionament i una major especialització en matèria de desenvolupament local.
Modalitat	Semipresencial
Lloc d'impartició	Aulas edificio Instituts d'Investigació. Campus dels Tarongers
Horari	
Direcció	
Organitzador	0
Direcció	Ricard Calvo Palomares Profesor/a Titular de Universidad. Departament de Sociologia i Antropologia Social. Universitat de València
Terminis	
Preinscripció al curs	Fins a 30/09/2025
Data inici	Octubre 2025
Data fi	Juny 2026
Més informació	
Telèfon	961 603 000
E-mail	formacion@adeituv.es

PROGRAMA

[Iniciatives d'Innovació Territorial i Emprenedoria Socioeconòmica](#)

Mòdul Direcció Estratègica Territorial

Tema 1. Fonaments de Direcció Estratègica.

- 1.1. Introducció al procés estratègic.
- 1.2. Anàlisi estratègica de l'empresa.
- 1.3. Formulació estratègica: tipologia d'estratègies.

Tema 2. L'empresa com a realitat tecnicoeconòmica i sociopolítica.

- 2.1. L'èxit empresarial: la competitivitat de la PIME.
- 2.2. Teories de l'empresa.
- 2.3. Particularitats de la Direcció Estratègica en diferents contextos.
- 2.4. Teories de la competitivitat centrades en l'entorn.

Mòdul Entrepreneurship

Tema 1: Creació d'Empreses

- El procés emprenedor: Factors d'èxit i fracàs en la creació d'empreses.
- La idea de negoci.
- Models de noves empreses.
- Nous jaciments d'ocupació.

Tema 2: El pla de negoci

- Plantejament del pla de negoci: estructura, aspectes formals i contingut.
- El resum executiu.
- El finançament: principals fonts de finançament en deute o capital.

Mòdul Innovació Territorial

Tema 1 Models d'innovació territorial

- El capital social i les perspectives relacionals.
- Innovació i proximitat: els clústers industrials.
- Les xarxes inter-organitzacionals.

Tema 2 Ecosistema d'innovació

- Els sistemes d'innovació.
- Els instruments, processos i serveis d'innovació.
- Els contextos locals i globals d'innovació. Les activitats d'intermediació (brokerage).

Planificació Estratègica del Desenvolupament del Territori

Tema 1. Fonaments del Procés Planificació sota l'enfocament Estratègic. Planificació Estratègica. Què és Planificar? Què és la Planificació Estratègica? Per què s'ha de Planificar el Desenvolupament Territorial sota l'enfocament Estratègic?

Tema 2. Planificar el Territori. Problemes del Creixement Espontani que Justifiquen la Necessitat de Planificar el Territori des d'un Enfocament Estratègic Global.

Tema 3. Una Metodologia per a l'Aplicació d'un Procés de Reflexió i Planificació Estratègica del Territori. Instrument PLA, justificació, definició d'objectius, diagnòstic integral i execució.

Tema 4. Seguiment i avaluació de la implementació de polítiques, plans i programes, des de l'òptica estratègica. El procés d'avaluació, disseny d'un sistema d'indicadors.

Tema 5. La Planificació Estratègica i la seua complementarietat amb el planejament normatiu territorial regional (O.T) i local (Urbanisme). Estudis de cas.

Tema 6. La Planificació i la Gestió Intel·ligent del territori i els seus vincles amb la Planificació Estratègica.

Estructures per al Desenvolupament Local

1 ESTRUCTURES PER AL DESENVOLUPAMENT LOCAL

- 1.1 Visió general de lecosistema dentitats que treballen per a afavorir el desenvolupament socioeconòmic local.
- 1.2 Principals àmbits d'actuació i línies de treball.

2 AEDL. COMPETÈNCIES I FUNCIONS

- 2.1 Definició de les AEDL. La diversitat de tipologies d'agències.
- 2.2 Principals línies de treball impulsades des de les AEDL.

3 COMPETÈNCIES LEGALS. MARC LEGAL

- 3.1 Normativa estatal i autònoma definitiva de les competències de les entitats locals en matèria de desenvolupament local.

4 DISCIPLINES RELACIONADES AMB EL DESENVOLUPAMENT LOCAL

- 4.1 Big data i smart cities. Coaching i habilitats directives.
- 4.2 Protecció de dades de caràcter personal

5 ELS #ADL COM A COORDINADORS DEL DESENVOLUPAMENT LOCAL DEL TERRITORI

- 5.1 Participació de les #ADL en projectes de transformació del territori per a promoure el desenvolupament socioeconòmic
- 5.2 Plans d'Acció Comercial, Grups d'Acció Local, estratègies EDUSI, plans estratègics de ciutat, processos participatius.
- 5.3 Bones pràctiques en la matèria.

Mercats Locals, Promoció de l'Ocupació i Territori

MODULE 1. SECTORS I RECURSOS PRODUCTIUS

- Tema 1. El territori: de suport a protagonista en els processos de desenvolupament
- Tema 2. De l'agricultura tradicional als nous processos agraris
- Tema 3. El sector industrial local: deslocalització, interrelació, D.O. i IGP
- Tema 4. Els serveis i el turisme realitats oposades en un espai comú?

MODULE 2. ECONOMIA SOCIAL (I SOLIDÀRIA)

- Tema 5. Economia Social (i Solidària)

- 5.1. Economia Social i Tercer Sector
- 5.2. Tipologies d'empreses d'Economia Social
- 5.3. Polítiques públiques i Economia Social
- 5.4. Economia Solidària
- 5.5. Economia Social (i Solidària) i desenvolupament local
- Tema 6. Economia del Bé Comú.
- 6.1. El concepte d'Economia del Bé Comú
- 6.2. L'Economia del Bé Comú en l'àmbit local
- 6.3. Estratègies per a orientar un territori cap al ben comú
- Tema 7. Economia Circular
- 7.1. Sostenibilitat i Economia Circular
- 7.2. Estratègies locals per a l'Economia Circular
- 7.3. Crítica a l'Economia Circular.

Tema 8. Altres economies de base local: Economia Col·laborativa; Economia Blava; Economia Verda; Economia de la Cultura.

MODULE 3. POLITICAS PUBLICUES, MERADOS LOCALS I PROMOCION DE L'OCUPACIÓ EN EL TERRITORI

Tema 9. Introducció a la política pública / política econòmica: objectius, mitjans, finalitats.

Tema 10. La dimensió territorial de l'ocupació: mercats locals de treball, dinàmiques territorials (urbanes, metropolitanes, regionals).

Tema 11. Transformacions i reptes per a l'ocupació en el territori: globalització, automatització, desigualtat (perspectiva de gènere), emergència climàtica i nous models d'organització del treball.

Tema 12. Estratègies per al futur de l'ocupació en el territori: territorialització de les polítiques d'ocupació, models de desenvolupament sostenible, casos pràctics.

MODULE 4. DESENVOLUPAMENT LOCAL EN ÀMBITS RURALS

Tema 13. El Medi rural hui: desafiaments i recursos.

- 13.1. Territori: caracterització dels espais rurals
- 13.2. Espais multifuncionals
- 13.3. Dinàmiques demogràfiques i residencials
- 13.4. Dinàmiques comunitàries-relacionals
- Tema 14. Programes de desenvolupament i dinamització rural.
- 14.1. Actors i polítiques de desenvolupament rural
- 14.2. Eines de dinamització i animació

Governança i Participació

1.- INTRODUCCIÓ

- 1.1.- Ciència Política i govern local: els enfocaments en l'estudi del local.
- 1.2.- El govern local des d'una perspectiva comparada: el repartiment territorial del poder.
- 1.3.- El govern local a través de la història.

2.- EL CAS ESPAÑOL

- 2.1.- Història del govern local a Espanya.
- 2.2.- La Constitució espanyola i les autonomies.
- 2.3.- L'Estat de les Autonomies: èxit i crisi
- 2.4.- Els reptes de futur

3.- ESTRUCTURA INSTITUCIONAL I FUNCIONAMENT ADMINISTRATIU DE LES ENTITATS LOCALS

- 3.1.- Entitats locals: tipologia i associacionisme local.
- 3.2.- Estructura institucional i competències.
- 3.3.- Sistemes electorals i eleccions.
- 3.4.- El personal al servei de l'administració local i la seua gestió.
- 3.5.- El marc econòmicoadministratiu local.

4.- LES POLÍTIQUES LOCALS

- 4.1.- Les polítiques locals i serveis públics.
- 4.2.- L'Ajuntament gerencial.
- 4.3.- Polítiques de benestar social.
- 4.4.- Polítiques de promoció econòmica.
- 4.5.- Polítiques de desenvolupament i ordenació del territori.
- 4.6.- Avaluació i control de les polítiques locals.

5.- DEL GOVERN A LA GOVERNANÇA TERRITORIAL

- 5.1.- Objectiu: el desenvolupament sostenible dels territoris
- 5.2.- La nova governança democràtica
- 5.3.- De la Governança a la Governança Territorial. Cap a una nova cultura i govern del territori.

5.4.- La Planificació del Desenvolupament Territorial com a millor camp d'aplicació de la Nova Governança

6.- CAS PRÀCTIC, CONCLUSIONS I ELEMENTS PER AL DEBAT

6.1.- Cas pràctic

6.2- Conclusions finals

6.3- Elements per al debat

Dimensió Europea del Desenvolupament Local

1. Introducció.

2. El Desenvolupament territorial en el segle XXI.

3. El territori com a factor clau de diferenciació. Casos d'èxit/fracasse.

4. La Innovació vinculada al territori i + T. Visió aplicada.

5. Finançament del desenvolupament local. La dimensió europea.

6. Disseny i planificació de propostes de desenvolupament local amb perspectiva europea.

7. Projectes innovadors finançats per la Comissió.

8. Finançament del desenvolupament local. La dimensió europea.

9. Disseny i planificació de propostes de desenvolupament local amb perspectiva europea. Casos d'èxit/fracasse.

10. Preparació de proposta d'un projecte d'innovació territorial amb perspectiva de finançament europeu.

Tècniques i Mètodes d'Investigació Social aplicades al desenvolupament Local

Tema 1. Introducció. Perspectives de la investigació. La conflictologia i els processos de negociació i mediació comunitària.

Tema 2. Classificació de mètodes: Quantitatius, qualitatius i dialèctics. Tipus de tècniques: Quantitatives (enquesta), Qualitatives (grup de discussió) i Participatives (assemblea).

Tema 3. L'aplicabilitat de la investigació social en la gestió de territori, la investigació acció com a complementarietat o model de multimètode (IAP).

Tema 4. Importància de l'anàlisi espacial de dades socioeconòmiques. Dimensió espacial en el tractament de dades. Exemples d'aplicacions d'anàlisi espacial. La matriu de pesos. Dependència espacial.

Tema 5. Anàlisi exploratòria de dades espacials (ESDA). Visualització de dades espacials. Tècniques ESDA per a dades univariants i per a dades multivariants. Anàlisi de patrons de distribució espacial: autocorrelació espacial i clústers espacials.

Tema 6. Anàlisi confirmatòria de dades espacials. Concepte de l'econometria espacial. Models econòmics espacials i la seua aplicació empírica.

Seminaris i Jornades

- Jornades, seminaris, workshops, congressos, seminaris d'investigació i altres activitats relacionades amb el desenvolupament local.

- Bones pràctiques en desenvolupament local.

Treball Fi de Màster

D'una forma general i orientativa, a continuació es detalla l'estructura del TFM, especialment si és de perfil investigador:

Portada: títol, dades de l'autor, dades del tutor acadèmic, resum (màxim 200 paraules), paraules clau (màxim 5) i codis JEL (màxim 3).

Índex

1. Introducció: informació genèrica sobre el tema a tractar, interès del tema, objectius del treball, contribucions del treball i resultats destacables, i estructura del treball.

2. Revisió de la literatura: treballs anteriors que han investigat el tema proposat, línies d'investigació existents, metodologia dades i resultats aconseguits anteriorment. En aquest context, descripció de les aportacions a realitzar.

3. Desenvolupament teòric del treball i plantejament de les hipòtesis a contrastar en la part empírica del treball.

4. Metodologia: descripció del mètode de la investigació.

5. Fuentes i dades. Descripció de les dades emprades en la part empírica. Quadres descriptius de la mostra.

6. Resultats. Comentaris sobre els resultats aconseguits. Es fa referència als quadres i gràfics que apareixen al final del treball.

Relació amb l'enfocament teòric, les hipòtesis proposades i la literatura.

7. Conclusions. Principals conclusions aconseguides en el treball. Comparació amb resultats anteriors de la literatura. Possibles aportacions i limitacions del treball. Futures investigacions en aquest àmbit.

8. Bibliografia. Ordenada per ordre alfabètic. L'estil seguirà les recomanacions d'Harvard System of Referencing Guide. La guia estarà disponible a l'Aula Virtual i en aquest link: <http://libweb.anglia.ac.uk/referencing/harvard.htm>

9. Quadres i gràfics. Presentació dels resultats en quadres i gràfics.

10. Annexos

Incloure una secció d'índex és opcional. Segons l'abast del treball també són opcionals les seccions 3, 4, 5 i 6. En treballs empírics a vegades es poden unir les seccions 1 i 3, o la 3 i 4, o la 3, 4 i 5. També segons la profunditat del treball empíric es poden establir diverses seccions de resultats. El treball amb perfil professional pot tindre també l'estructura assenyalada anteriorment, normalment amb un menor pes dels apartats 2, 3 i 4.

PROFESSORAT

Juli Antoni Aguado Hernández

Ayudante/a Doctor/a. Departament de Sociologia i Antropologia Social. Universitat de València

Luisa Alamá Sabater

Profesora Titular Universidad Jaume I de Castellón / Departamento de Economía Fidel García, Jefe de Sección de Desarrollo Rural y Despoblación. Diputació de València

Ricard Calvo Palomares

Profesor/a Titular de Universidad. Departament de Sociologia i Antropologia Social. Universitat de València

José Javier Cuenca Cervera

Subdirector General del Instituto Valenciano de Administración Pública (IVAP), de la Generalitat Valenciana.

María Escamilla Faus

Presidenta. Colegio Oficial de Secretarios, Interventores y Tesoreros de la Administración Local de Valencia (COSITAL)

María de los Ángeles Ezquer Garín

Técnica del Servicio de Transparencia. Diputación de Valencia.

Joaquín Farinós Dasí

Catedrático/a de Universidad. Departament de Geografia. Universitat de València

Vanesa Felip Torrent

Colegio Oficial de Secretarios, Interventores y Tesoreros de la Administración Local de Valencia (COSITAL)

Adrián Ferrandis Martínez

Contratado/a Doctor/a. Departament de Geografia. Universitat de València

Juan Ramón Gallego Bono

Profesor/a Titular de Universidad. Departament d'Economia Aplicada. Universitat de València

Fidel García Meseguer

Jefe de Unidad de Coordinación de Desarrollo Territorial Sostenible. Diputación de Valencia

Cristina Herráiz Lizán

Técnica. Asociación para el Desarrollo Rural Sostenible

Carmen Herrero Pardo

Jefa del Servicio de Promoción Económica, Empleo, Comercio y Proyectos Europeos del Ayuntamiento de Alzira (IDEA)

Daniel Marchuet Marínez

Smart Office Connecta València. Diputación de Valencia.

Miguel Ángel Márquez Paniagua

Profesor Universidad de Extremadura

Joaquín Martín Cubas

Profesor/a Titular de Universidad. Departament de Dret Constitucional, Ciència Política i de l'Administració. Universitat de València

Luis Martínez Chafer

Profesor Titular Jaume I de Castelló. Departament d'Administració d'Empreses i Marketing

María Teresa Martínez Fernández

Catedràtica Universitat Jaume I de Castelló Departament d'Administració d'Empreses i Marketing.

José Domingo Martínez Valencia

Jefe de Sección de Servicios Innovadores y Sostenibles de Diputación de Valencia. Responsable de Emprendimiento e Innovación Federación ADLYPSE-CV

Francesc Xavier Molina Morales

Catedrático Universidad Jaume I de Castellón / Departamento Administración de Empresas y Marketing-Organización dde Empresas

José Antonio Montiel Márquez

Profesor/a Asociado de Universidad. Departament de Dret Constitucional, Ciència Política i de l'Administració. Universitat de València

José Juan Morant Ripoll

Jefe del Servicio de Contratación y Patrimonio. Ajuntament de Gandia

José Vicente Pérez Cosín

Profesor/a Titular de Universidad. Departament de Treball Social i Serveis Socials. Universitat de València

Mar Riera Spiegelhalder

Licenciatura en Economía

Belén Rodríguez Rubio

Jefa de Sección de Proyectos Europeos. Diputación Provincial de Valencia

José Vicente Sánchez Cabrera

Profesor/a Asociado de Universidad. Departament de Geografia. Universitat de València

Joan Sanchís Muñoz

Profesor/a Asociado de Universidad. Departament d'Economia Aplicada. Universitat de València

Borja Jesús Sanjuán Roca

Experto en Administración pública y Gobernanza

Enrique Sigalat Signes

Profesor/a Permanente Laboral PPL. Departament de Treball Social i Serveis Socials. Universitat de València

Miguel Torres Royo

Jefe de Sección de Fiscalización del Servicio de Intervención. Diputación Provincial de Valencia.

Emili Tortosa Ausina

Catedrático de Universidad Jaume I de Castellón / Departamento de Economía

Néstor Vercher Savall

Ayudante/a Doctor/a. Departament d'Economia Aplicada. Universitat de València

Juan Manuel Viesca Marqués

Director General de Proyectos y Fondos Europeos. Conselleria d'Hisenda i Administració Pública de la Generalitat Valenciana

OBJECTIUS

Les sortides professionals que té el curs són:

Aquesta formació de Màster permet l'exercici professional com a Agent d'Ocupació i Desenvolupament Local, perquè ofereix la formació habilitant a aquest efecte.

Que l'alumnat participant siga capaç de tindre una formació comprensiva sobre conceptes, instruments i habilitats en relació amb desenvolupament local com a via d'intervenció en el territori, per a aconseguir una formació més adequada des d'una perspectiva territorial, integrada i transdisciplinar. Permetent desenvolupar habilitats per al disseny, planificació, gestió i avaluació d'intervencions de desenvolupament local a nivell de polítiques, plans, programes i projectes, amb atenció a les desigualtats econòmiques, socials i de gènere (dones, immigrants, col·lectius desfavorits); així com a les problemàtiques territorials i mediambientals de cada context o espai específic, però amb perspectiva multiescalar (del local al global).

METODOLOGÍA

La metodologia docent per a impartir les assignatures consistirà en classes teòriques, classes pràctiques (anàlisis d'informació empresarial i elaboració d'un projecte) i tutories.

Classes teòriques:

Als alumnes se'ls proporcionarà una nota tècnica sobre el contingut de cada tema que serà desenvolupada pel professorat de l'assignatura. Aquestes notes tècniques hauran de treballar amb anterioritat per part de l'alumnat. El contingut teòric del tema serà desenvolupat pel professorat de l'assignatura en les classes presencials.

Classes pràctiques:

Al costat de les classes teòriques es presentaran casos pràctics que es resoldran en classe.

Classes no presencials:

Durant el semestre els alumnes elaboraran un treball acadèmicament dirigit, en el qual s'aplicaran els coneixements impartits en l'assignatura. S'utilitzaran les classes pràctiques i les no presencials per a la seua elaboració.

Tutories:

Les tutories permetran abordar la resolució de dubtes, ben individuals o en grup.

Aula virtual:

L'aula virtual de l'assignatura serà el canal de comunicació de